

Mogen wij u voorstellen:

GERTIE EVENHUIS

De schrijfster Gertie Evenhuis werd geboren ver van de pastorie in Biervliet waar zij nu woont, namelijk in Groningen. Na de H.B.S. volgde zij de lessen op de Kunstnijverheidsschool in Amsterdam, omdat ze illustratrice wilde worden. Later ging ze naar de Kweekschool, deed Nederlands M.O. en werd, na een verblijf van een jaar in Engeland, lerares. Zij trouwde met een dominee en deed journalistiek werk voor 'Hervormd Nederland'. Nadat zij zich met haar man in Biervliet had gevestigd begon ze te werken voor 'De vrouw en haar huis' en voor de N.R.C. Haar eerste vakanties bracht zij door aan het Zwin.

Hieruit resulteerde haar eerste kinderboek: *Avontuur aan de grens*. Dit werd gevolgd door *'Boot zonder water'*, dat preludeert op het latere *'Verdreven vloot'*, waar de Deltawerken achtergrond geworden zijn van wat zich onder de Veerse kinderen af gaat spelen. Dan *'Collecte in Meulekenskerke'*, een kerstverhaal. Als gevolg van een prijsvraag schreef zij *'Wij waren er ook bij'*. Van het kerstverhaal *'De ballon van Jean Jacques'* is 'n filmstrook gemaakt; van *'Verdreven vloot'* een radiobewerking.

Enkele vertalingen van haar hand zijn: *'Ik trouwde een dominee'* van P. Stark, *'Achilles de ezel'* van H. E. Bates, *'De ander en jezelf'* van Dola de Jong, *'Mijn vriend is een dolfijn'* van Margaret McKay en *'Flori en de rovers'* van Ali Mitgutsch.

Haar liefste boek? *Verdreven vloot*, misschien wel om het geweldige documentatie-werk, dat er aan vast zat, mogelijk ook omdat het tot nu toe de enige roman over de Deltawerken is. Of misschien toch *'De school van Schellebelle'*?

Hieronder laten wij volgen wat Gertie Evenhuis ons schreef over haar boeken en haar werk als jeugdschrijfster.

Niet lang geleden vroeg mijn kleine jongen, half in slaap: 'Hoeveel mensen zijn er toen in de oorlog doodgekomen?'

Aarzelend antwoordde ik hem met het grootste cijfer dat hij kan bevatten: 'Wel honderdduizend'.

'Zo', zei hij. Geruime tijd was het stil. Toen vroeg hij: 'Zeg. Weet jij ook wie dat bedacht heeft?'

Ik wist het niet. Wanneer hij groot is zal hij daar wel meer van horen, en dan nog zal het hem niet duidelijk zijn. Want op logische vragen zal hij steeds weer onlogische en zelfs zinloze antwoorden ontdekken. Die zullen hem in verwarring brengen, verbazen, beangstigen of luid doen lachen — wanneer hem iets bijzonder ongerijmd voorkomt.

Als de redactie vraagt: 'Schrijf over je kinderboeken', dan is dit misschien wel

het begin. Het geïntrigeerd zijn door de kinderen, door de eenzaamheid van een kind, zijn machteloosheid. Door heel zijn klein en weerloos leven. Door het verbijsterend onbegrip dat veel volwassenen voor kinderen aan de dag leggen.

Door de activiteit ook van een kind, om boven de dingen uit te komen. Misschien komen wel hieruit voort de boeken over plannen van een groep kinderen, activiteiten rondom een zelfgebouwde boot die varen moet, hoewel van 'hogehand' veranderingen optreden. Want wat bij grote mensen onmogelijk is komt kinderen heel wel mogelijk voor en daarom kan veel hen wel lukken ook.

Wie op deze wijze door kinderen geïntrigeerd wordt ziet ook hun betrokken zijn op de gebeurtenissen om hen heen, op het leven en het gedrag van de volwassenen. Het kind kijkt met oneindige belangstelling naar de volwassenen : hoe die het doen, hoe die reageren, en hij observeert zó scherp dat men er soms van huivert. Het sinistere is dat hij zich niet altijd dadelijk uitlaat over wat hij opmerkt, maar het toch weet. Op dat stuk wordt een kind vaak onderschat en men vergisse zich niet. Dáárom hebben voor mij de boeken van Miep Diekmann, toen ik die voor het eerst in handen kreeg, een schok van herkenning betekend: 'omdat een kinderboek gelijkwaardig zijn moet aan een roman, qua taal, stijl, problematiek en vorm, maar aangepast aan leeftijd en begripsvermogen van een kind en aangepast aan zijn woordenschat. Niet van gebeurtenissen zou men moeten uitgaan, maar van karakters, want het grote avontuur wordt niet buiten, maar binnen beleefd. Kinderen zijn volwassenen in hun eigen leeftijdsgroep. Houvast en enige duidelijkheid kun je hen geven door facetten van het leven aan te tonen. Dat hoeft niet altijd een afgerond geheel te zijn. Zelf leef je ook maar fragmentarisch en het is gek en onlogisch een boek altijd als episode, afgerond, klaar, te willen hebben. Want wat nu gebeurt is immers pas over een jaar of drie afgelopen in al

zijn gevolgen. Meestal is in een jeugdboek iets afgerond, klaar, in orde. Ik geloof niet dat dat altijd noodzakelijk zo hoeft te zijn.'

Jawel. Maar hoe krijg je nu die eenvoud — je immers opgelegd door de beperktheid van alle terreinen van het kind — zó in je boek, zó dat alles wat je zelf aan je onderwerp beleeft tot een gemakkelijk aanspreekbare (èn spannende!) vorm terugbrengt en toch niet ongenueanceerd weer aan 't gebeurtenisjes-rijgen gaat ?

Hoe beleeft een kind van binnen iets dat hem overkomt ? Iets dat zich in zijn gezichtskring afspeelt ? Wanneer het lukte wat mij voor ogen stond zou ik volwassenen en kinderen minder gescheiden willen weergeven dan meestal in kinderboeken gebeurt; ik zou ook ouders, die vaak als alles begrijpende, beheerste lieden worden getekend, als gewone mensen willen weergeven, in al hun nuances, in relatie tot de kinderen en tot wéér oudere mensen. Zo ook de kinderen. Ik zou het land, de mensen, de seizoenen, de dorpsamenleving en de school tot levende elementen van het verhaal willen maken. Dat heb ik in het nu verschijnende '*De school van Schellebelle*' geprobeerd, al zal het altijd wel zo blijven dat het mooiste boek nog altijd dát is wat in je hoofd zit. Want de afstand tussen het beoogde en het bereikte is nog altijd bijzonder groot !

Daar heb je nu bijvoorbeeld het Kerstverhaal. Ik zou geen genre weten dat moeilijker is. Goed : je kunt een stroper op Kerstavond tot inkeer laten komen, dorpszonderlingen vriendschap laten sluiten met jongetjes die hen tot dan toe getreiterd hebben; een kwaai kerel totaál laten omzwaaien en hem met een mand vol sinaasappelen of zijden spek, om het even, aan buurmans deur laten kloppen. Je kunt een weggelopen stiefzoon op Kerstavond laten terugkeren en bij een oud kasteel een Rus een Westberlijner uit de slotgracht laten trekken, vooropgesteld, dat die daar eerst is in

geraakt. Je kunt ruzies laten oplossen en de Schelde laten dichtvriezen, alles op Kerstavond (en je zou de eerste niet zijn ook!).

Maar als men met dat alles geen vrede heeft? Als men iets van de verwachting, de vervulling en de verwondering in zijn verhaal wil doen herkennen? Dan geloof ik dat het Kerstverhaal in Lukas 2 staat, en alleen daar. En dat men het maar niet meer moet proberen. (Toch heb ik een Kerstverhaal geschreven, 'Collecte in Meulekenskerke' dat opnieuw bij van Goor gaat verschijnen.) Waarom schrijf je? Ja, wáárom? Heeft de geografische gesteldheid — het wonen in een dorp in Zeeuws-Vlaanderen — daarmee te maken? Dat zou dan op hetzelfde vlak kunnen liggen als de betrekkelijke eenzaamheid van het pastoriebestaan. Waarschijnlijk hebben deze dingen juist een uitdaging gevormd. De één schrijft midden in de eenzame Zeeuwse winter, wanneer de storm te horen is en de misthoorn op de Schelde, de ander zal het midden in de stad doen temidden van alle herrie en aanloop van dien. Het zal wel subjectief zijn, dit. Tenminste, dat dácht ik.

Maar het is niet waar. Want de stoot tot dit alles heeft Zeeland gegeven. Daar is geen twijfel aan. Al in de derde van de HBS wist ik, gewoon duidelijk, dat ik later wilde schrijven, en uit het 'dagboek van een schoolkind' is dan ook veel later het bezettings-verhaal 'Wij waren er ook bij' voortgekomen. Trouwens, als klein kind al las ik alles wat ik in mijn handen kreeg, ook krantensnipperen op straat. En in mijn kleine dochter zie ik de 'geschiedenis zich herhalen'! Maar pas in Zeeuws-Vlaanderen is het er echt van gekomen: tussen nú en toen liggen allerlei andere dingen.

Dit land, nog altijd midden in het water, geografisch ánders dan alle andere, heeft mij gefascineerd vanaf de eerste overtocht over de brede glinsterende Schelde, op een donkere ochtend. Vaag en blauw liggen overal de grenzen in de verte, alles is transparanter, en aan één

zijde leidt de zee zijn eigen geheimzinnig leven. Vanaf het Zwin waar het douaneverhaal 'Avontuur aan de grens' ontstond, tot aan de grillige krekende dit land doorsnijden (*Boot zonder water*); vanaf de dorpen, waar de samenleving veel ongecompliceerder en dus moeilijker is dan in de grote stad, waar alles groter is èn kleiner, ook de mensen, in hun grandeur en tristesse, in alle beroepen (*De school van Schellebelle*); tot aan een open zeearm die dichtgaat en een vloot van schepen vaart weg door de nevel (*Verdreven vloot*, op het jury-rapport voor de Kinderboekenprijs van dat jaar vermeld en nu als radiohoorspel door de KRO in voorbereiding).

Waarom is het zo obsederend dat alles in je boek te krijgen? Wat is er aan het maanlandschap wanneer men door Zeeuws-Vlaanderen in de nacht naar Gent rijdt (*De ballon van Jean Jacques*); en aan de imposante Deltadroom, in oppositie tegen al het water van Zeeland? Toch is het tiener-boek waaraan ik nu werk, gesitueerd in Amsterdam, waar ik zelf jaren op school ben geweest, met een troepje jongeren wonend in een groot grachtenhuis. En dit zal wel het moeilijkste boek worden ook, hoewel ik ook over het Deltaverhaal twee jaar heb gewerkt.

Want 'rose meisjesboeken' zijn er al genoeg, en om je eigen ideeën èn avonturen uit te drukken in een vorm tussen Cissy van Marxveld en 'Ik Jan Cremer' in, is een honds probleem.

'Wat je zelf innerlijk beleeft, draag je ook op jongeren wel over', zei van de Hulst mij nog het vorig jaar. Laten we hopen dat wat voor hem gold ook voor ons geldt.

Van het 'hoe doe je het' is m.i. weinig te zeggen. Hoe? Gewoon. Een scherpe dagindeling, een stukje discipline met je uren. Wie niet doodgewoon zijn uren maakt, met zin en tegenzin, ziet niet veel uit zijn handen komen. Verder: gaan zien wat je wilt laten zien. Wie over een

Deltasluiting en een Veers complot wil schrijven, moet bij caissons en vissersboten rondlopen, met Waterstaatsmensen praten en op het Veerse Gat varen (mèt Bert Haanstra, maar dat was toevallig!). De figuurtjes uit je boek gaan tenslotte tegen je praten en houden je kostelijk gezelschap. Eén wou er op een tractor rijden om het plan van zijn troep uit te voeren (*De school van Schellebelle*). Toen heb ik mij genoodzaakt gezien zelf op een van de boerderijen een tractor te leren besturen. Want waar blijf je anders?

Tenslotte: Dola de Jong zei onlangs tegen mij:

... natuurlijk gaat het schrijven niet zo gemakkelijk. Het is een vak als ieder ander, enorm hard werk, volharding, en verfijning van je techniek volgt logisch. Ik heb alleen respect voor professionals en weinig voor de pratende schrijver die niet tot werken komt omdat hij zichzelf zo gewichtig neemt.

Zij heeft ongetwijfeld gelijk.

GERTIE EVENHUIS

LATENT TALENT

De uitgeverij Callenbach heeft een landelijke prijsvraag voor jeugdlectuur uitge-schreven onder het motto „Latent Talent”. Deze prijsvraag staat open voor iedereen van wie tot nu toe nog nimmer enig werk op dit gebied in boekvorm is verschenen. Er zijn drie rubrieken:

A — voor jongens en/of meisjes van 12 jaar en ouder. Omvang \pm 120.000 tot \pm 200.000 letters.

B — voor jongens en/of meisjes van 9 tot 12 jaar. Omvang \pm 60.000 tot \pm 100.000 letters.

C — kinderverhalen die een omvang hebben van \pm 25.000 tot \pm 50.000 letters, bestemd voor de leeftijd van 6 tot 9 jaar.

Sprookjes zijn van deelname uitgesloten. Voor verdere gegevens kan men zich wenden tot uitgeverij G. F. Callenbach — Hoogstraat 24 — Nijkerk.

BIBLIOGRAFISCH REGISTER

In dit nummer werden besproken:

(Volgnummer)

Adler, I.: Vuur in ons leven (W.-Friesl.), 153 p. — VIa	—9261
van der Apoort, T.: De verloren zoon (Gideon), 50 p. — VIb, P	9249
Auwera, F.: De Sint-Maartensramp (Sikkel), 32 p. — VIa	9221
Barrett, A.: Johnny's avontuurlijke reis (Spectrum), 192 p. — VIa, J	9213
Beck, E. en G. Miller: Feestmaal met de Heer (Helmond), 32 p. — VIb †	9250
Blei-Strijbos, C. B.: Ouwe Toon en zijn vriendje (Callenbach) 53 p. — VIb-c, J, P	—9208
van den Bosch, R., o.praem. en E. J. Akkermans: Leef met de Kerk (Helmond), 102 p. — V, JM	9254
van den Bosch, R., o.praem.: Wij vieren feest (Helmond), 64 p. — VIc †	9247
de Brunhoff, J.: De geschiedenis van het olifantje Babar (Zuid-Holl.), 28 p. — VIc	9267
Brusse, J. A.: Beste Ineke... (Kok), 136 p. — V, M, P	—9238
Cavanna, B.: Het rode zeil (Van Goor), 160 p. — V, M	—9234
Corbett, S.: Het geheim van de vuurtoren (Spectrum), 154 p. — VIa, J	9216